

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, д.е.н., проф. Бєлікової Н. В.

на дисертацію Базько Олександр Андріївни

«Формування механізму забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаної територіальної громади», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Ключовою частиною процесу управління на рівні об'єднаних територіальних громад в рамках децентралізації є проєктна діяльність, що спрямована на вирішення їх актуальних проблем та забезпечення їх сталого розвитку. Однак війна показала неготовність багатьох ОТГ до управління в умовах кризи. Це підкреслює необхідність перегляду підходів до проєктної діяльності та впровадження нових механізмів, здатних реагувати на змінені обставини та підвищити інституційну спроможність громад.

Україна продовжує свій курс на євроінтеграцію, і для залучення міжнародної фінансової підтримки та інвестицій громади повинні відповідати європейським стандартам прозорості, ефективності та управлінських процесів. Тому для ОТГ критично важливо розробити такі інструменти управління, які дозволять швидко адаптуватися до нових умов, підтримувати стійкість і здатність до відновлення. Велика кількість внутрішньо переміщених осіб стала додатковим викликом, зокрема у забезпеченні житла, робочих місць та соціальних послуг. Забезпечення ефективності проєктної діяльності може стати вирішенням цих питань через реалізацію спеціальних програм соціальної підтримки, інтеграції ВПО та розвитку місцевих громад. Це, своєю чергою, сприятиме збереженню соціальної стабільності в громадах, що зіткнулися зі значними демографічними змінами.

Таким чином, формування ефективного механізму управління проєктною діяльністю ОТГ є актуальним та важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Це робить дослідження своєчасним і значущим.

З цих міркувань, робота Базько Олександр Андріївни «Формування механізму забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаної територіальної громади», подана на рецензію на здобуття ступеня доктора філософії є актуальною та

затребуваною, має важливе теоретичне та практичне значення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація підготовлена в межах наукових тем Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України. Про це свідчать довідки про участь в наукових темах, а саме: НДР «Моделювання просторового розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні (№ д. р. 0120U101128), у якій оцінено динаміку формування об'єднаних територіальних громад та результати проведення реформи децентралізації в Україні; НДР «Формування механізму вирішення проблемних ситуацій у соціально-економічному розвитку регіону (на прикладі Харківської області) (№ д. р. 0121U113503), де було узагальнено види проблем, що супроводжують регіональний розвиток; НДР «Формування системи управління регіональними ринками теплової енергії» (№ д. р. 0121U113542), в якій запропоновано концептуальну модель підвищення ефективності проектної діяльності на місцевому рівні.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність.

Сформульовані у дисертаційній роботі та опубліковані Базько О. А. у наукових працях теоретичні положення, висновки та рекомендації відповідають встановленим вимогам, що висуваються до подібного роду наукових досліджень. Належний рівень їхньої обґрунтованості забезпечено вирішенням поставлених завдань та широкою апробацією одержаних результатів.

Положення, висновки і рекомендації, викладені та сформульовані у дисертаційному дослідженні, ґрунтуються на широкому використанні праць вітчизняних і зарубіжних науковців у галузях менеджменту, публічного адміністрування, проектного управління, результатах анкетування тощо.

Мета представленої на рецензування роботи, узгоджується із обраною темою. Коректне застосування методів дослідження стало підґрунтям отримання результатів, які містять елементи наукової новизни та мають практичну цінність.

Загалом, ознайомлення із змістовним наповненням дисертаційної роботи Базько Олександрю Андріївни дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, що представлено в ній характеризуються повнотою

дослідження, послідовною та логічною структурною побудовою, що свідчить про цілісність дослідження.

4. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи.

Наукова новизна полягає в тому, що за характером і змістом розглянутих проблем дисертація є дослідженням, в якому розкритті питання удосконалення теоретико-методичного базису забезпечення ефективності проектної діяльності об'єднаних територіальних громад.

Серед найбільш важливих наукових результатів, що визначають новизну дисертаційної роботи можна відзначити такі:

1) запропоновано науково-методичне забезпечення підвищення ефективності проектної діяльності на місцевому рівні завдяки розробленій концептуальній моделі, яка об'єднує особистісно-діяльнісний та компетентісний підходи та базується на ефективному використанні можливостей групової проектної діяльності для розвитку комунікативних навичок членів громади, їхнього професійного зростання та підвищення ефективності публічного управління;

2) удосконалено механізм забезпечення ефективності проектної діяльності об'єднаних територіальних громад, який, на відміну від існуючих, передбачає визначення передумов впровадження та оцінювання готовності громади до проектної діяльності з урахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, що, в свою чергу, підвищити гнучкість і адаптивність, дозволяє враховувати зміни в потребах та умовах громади, та забезпечує більш адекватну оцінку наявного рівня ефективності проектної діяльності ОТГ в розрізі складових, які характеризують рівень управління та результативність проектів у громадах;

3) розроблено методичний підхід до оцінювання ефективності проектної діяльності об'єднаної територіальної громади, який на відміну від існуючих, базується на використанні кваліметричної моделі, структурованої відповідно до запропонованої концептуальної моделі підвищення ефективності проектної діяльності на місцевому рівні та передбачає виявлення, збір та аналіз даних за встановленими критеріями, завдяки чому забезпечується можливість оцінити повноту, результативність, якість і ефективність надання послуг в територіальних громадах, визначити слабкі місця та спрямувати сили на підвищення ефективності та

відповідальності об'єднаних територіальних громад для усіх громадян, з пріоритезацією напрямів покращення врядування та надання послуг;

4) удосконалено методичне забезпечення визначення готовності ОТГ до проєктної діяльності, що відрізняється можливістю визначення їхньої готовності до впровадження проєктів та виявлення напрямків вдосконалення проєктного управління громади завдяки комплексному детальному аналізу фінансової спроможності, кадрового потенціалу, організаційної структури та технологічного забезпечення громади, застосуванню нечітких множин і методу нечіткого висновку, які дозволяють отримати об'єктивну оцінку та розробити конкретні рекомендації для впровадження проєктних змін;

5) представлено науково-методичний підхід до розвитку співробітництва громад в рамках підвищення ефективності їх проєктної діяльності, що, на відміну від існуючих, передбачає використання канонічного аналізу з метою визначення взаємозв'язку та впливу рівня готовності громад до проєктної діяльності на рівень її ефективності, і матричного позиціонування, що дозволить сформулювати адекватні рекомендації щодо розвитку співробітництва з метою оптимізації ресурсів та більш ефективного їх використання, та вирішення спільних проблем фінансового, екологічного, суспільного та інфраструктурного характеру;

6) уточнено термінологічний апарат публічного управління шляхом обґрунтування змісту поняття «механізм забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаної територіальної громади» як системи процедур та інструментів, які застосовуються для досягнення поставлених цілей проєктів та програм.

5. Теоретичне та практичне значення одержаних здобувачем результатів.

Значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані наукові висновки та обґрунтовані пропозиції можуть бути використанні у:

- *науково-дослідницькій сфері* – для подальшої розробки теорії проєктного управління на рівні територіальних громад, вдосконалення методологічних підходів до управління місцевим розвитком та інтеграції нових принципів і підходів в теорію децентралізації;

- *проектній діяльності об'єднаних територіальних громад* – для вдосконалення процесів планування, реалізації та моніторингу проєктів, спрямованих на економічний розвиток, соціальне забезпечення та підвищення інституційної спроможності громад;

- *проектній діяльності інших організацій* – як рекомендації щодо вдосконалення їхніх підходів до управління проєктами, адаптації методик, що враховують сучасні виклики та особливості розвитку на місцевому рівні, а також для підвищення ефективності співпраці з територіальними громадами;

- *навчальному процесі* – під час викладання та вивчення навчальних дисциплін з управління проєктами, територіального розвитку, державного управління та місцевого самоврядування, для підготовки фахівців, які будуть залучені до управління місцевими громадами.

6. Повнота викладу матеріалу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Наукові положення, результати та висновки дисертаційного дослідження підтверджуються апробацією на 4 вітчизняних та міжнародних наукових конференціях та висвітлені у 8 наукових статтях (1 стаття в іноземному науковому фаховому виданні, 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в інших наукових виданнях України).

Опубліковані наукові праці дисертантки, які зараховані за темою дисертації, відповідають чинним вимогам, що встановлені для здобуття ступеня доктор філософії.

7. Відомості про дотримання академічної доброчесності.

У поданій на рецензування дисертації та наукових публікаціях Базько Олександри Андріївни порушення академічної доброчесності не виявлено. Робота не містить ознак академічного плагіату чи інших порушень, які могли би поставити під сумнів самостійний характер виконання дисертанткою представленої наукової роботи. Це дозволяє зробити висновок про дотримання авторкою вимог академічної доброчесності.

8. Зауваження та дискусійні положення дисертації.

Дисертаційна робота Базько Олександри Андріївни за своїм змістом і

формою є завершеним самостійним науковим дослідженням. Високо оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, разом з тим, варто зазначити про низку дискусійних положень та/або таких, що потребують додаткової аргументації, які містяться у ній, а саме:

1. У роботі представлено концептуальну модель підвищення ефективності проектної діяльності на місцевому рівні, де з тексту не зовсім зрозуміло, що нового було запропоновано у цій моделі, та яка її практична цінність?

2. У роботі запропоновано кваліметричну модель оцінювання рівня ефективності проектної діяльності в розрізі конкретних складових, але не зовсім обґрунтовано змістовне навантаження їх сутності та відповідно виокремлення таких структурних напрямків, як концептуально-цільова, структурна, функціональна, діагностична. Окрім цього, у дослідженні було б доречним розглянути альтернативні методи оцінки ефективності проектної діяльності, окрім запропонованого автором. Наприклад, більш ґрунтовний аналіз інших методів або інструментів управління проектами допоміг би забезпечити більш комплексний підхід.

3. Автор міг би глибше дослідити інституційні механізми підтримки проектної діяльності в ОТГ, зокрема взаємодію між різними рівнями влади та органами управління. Це дало б змогу більш повно розкрити аспекти міжвідомчої координації та відповідальності.

4. Враховуючи поточну кризу та вплив війни на ОТГ, варто було б детальніше дослідити, як змінилася проектна діяльність громад в умовах кризи та які нові механізми ефективності можуть бути впроваджені для реагування на такі виклики.

5. У роботі автором вживаються терміни «організація» та «громада» з відзначенням специфіки проектної діяльності організацій, при цьому слід було більш чітко обґрунтувати перехід від проектної діяльності «організацій» до «громад» з визначення відмінних рис, специфіки останніх.

Зазначені рецензенткою положення стосуються, в основному, шляхів і способів доповнення та поглиблення наукових спостережень, викладених у дисертації, не торкаються її основної суті і не применшують позитивної оцінки

роботи.

9. Загальна оцінка дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Базько Олександри Андріївни на тему «Формування механізму забезпечення ефективності проєктної діяльності об'єднаної територіальної громади», є самостійним завершеним науковим дослідженням, містить наукову новизну, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 283 від 03.04.2019 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно наказу МОН № 759 від 31.05.2019 р.) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р.; № 502 від 19.05.2023 р.; №507 від 03.05.2024 р.), а її авторка – Базько Олександра Андріївна – за результатами публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

учений секретар Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН України,
д.е.н., професор

Надія БЄЛІКОВА